

GAZETA

Gazeta este pe 40c ori, adica: Mercuria si Sambata.
Pretu odata pe septimana, adica: Mercuria Pretu-
ora este pe unu unu 10 l. m. c.; pe diumetate
sau 5 l. in laintu Monorehici.

Pentru iieri straina 7 l. pe unu sem. pe si annala
intregu 14 l. m. c. Sa prauhese la toa parte
imperatorici, cum si la toti emonenti nostri DD. corr-
espondenti. Pentru serio „petita“ pe cara 4 cr. m.

FRANCO-ROMANIANE.

Monarchia austriaca.

Abrudu. (Capetu.) Mai este inca o diferentia care de si in sine ar trebui sa fie de parte de ori si ce romanu mai calitu, care insa vedemu ca si acumu totu mai figureaza, tocma si pela unii romani, carii prin pusatur'a loru cea inalta ne aru pute face multu bine; intielegu frecarea intre uniti si neuniti; — ca daca voru intrebuintia marii nostri bisericesci midiloculu acesta, de buna sama despartindune in doue, ne voru pute aduce la starea acea, ca nici odata s'a nu vedemu gimnasiulu nostru radicat. (!) Eu sciu bine ca toata scoala trabue sa se tiena de careva relege, nici voiescu sa dicu, sa ne infintiamu scoli, care sa nu fie nici gr. resaritene, nici gr. catholice, ci numai nationale romane, ca acea in sensu rendueliloru mai nalte nu se poate. — Insa asi voi ca, daca se radica vreo scoala romana, precumu va fi scoala de aici normala greco-resariteana, sa nu amble dupa avisarile primite cu colect'a numai pela gr. resariteni, ci si pela noi gr. apuseni ca si noi voimu a contribui, pentruca si noa ne prinde bine scol'a acea intocma ca cumu aru fi chiaru a nostra indata ce e ea o data romana; si in adeveru sa ne fia rusine de garduri a intriga atata cu scopu diavolescu ca se remanemu odata si unii si altii slabi si desperati d'a ne mai aventa in starea culturei unde se ceru puteri, unde se ceru puteri numai impreunate si asia se cademu in anghira intrigantiloru. Ne pare reu ca suntemu siliti a marturisi cumca pe astfelu netoleranti fora de esemplu, in prassea ce aru trebui se o imbraciosiedie romanulu cu romanu spre binele comunu, nici o data nu i putemu socoti de patrioti buni; pentruca scimu ca asemene desmantari numai dela vresmasii nostrii le amu avutu de dieci de sute de ani, si scimu si aceea, ca pene candu le amu urmatu sfatulu astoru dilonii intre noi, amu fostu noi si trasii si impinsii.

Acumu va veni intrebarea ca daca e sa se infintieze aici unu gimnasiu ce feliu de gimnasiu sa fie acel'a? gr. resariteanu seu gr. catholicu. — Candu asi fi eu in privintia aceasta judecatoriu, si mi aru da putere cineva sa otarescu, atunci aru fi usioru, ca eu asi dice, ori de care confesiune, numai elu sa fie gimnasiu romanescu cu professori abili si zelosi romani, si limb'a explicativa romana; insa fiinduca trebele noastre publice pe aici ca si pe aiurea se infintiaza multu de preoti, asia va fi mai greu, ca eu sciu ca de clasa acesta si unii si altii aru voi ca s'a fie de confes. s'a; asia dupa parerea mea, ca sa putemu pe lunga toata frecarea noastra reesi cu gimnasiu, aru fi foarte cu dreptu, ca fiinduca de si tienutulu acesta peste totu e precumpanitoriu locuitu de resariteni, insa pamentulu in comunitatile aceste baiesci care voru contribui mai multu la radicarea gimnasiului, e locuitu de amendoae confesiunile intr'o forma: — asia clasele de baitu, pe cumu e si hotaritu dela naltulu gubernu voru fi gr. resaritene, earu clasele gimnasiale gr. apusene, si asia apoi dora vomu ave scoli bune, care le vomu sustiene cu totii si ne vomu folosi iara cu totii.

Toate aceste dandule in publicu sperezu ca toti patriotii adeverati din munti voru conlucra spre infintierea lui, ca a unui Institutu ce e cerutu nu numai de trebuintiele si onorea munteloru ci si de trebuintiele natiunei, care postesce, ca deca fratii campeni spre osind'a viitorului loru si spre rusinea rusineloru nu se voru imbarbata asi eceptui intrepinsele loru scolare, sa avemu celu pucinu trei gimnasie, ad. afara de Blasiu, Brasiovu si aici in Abrudu unde avemu ceva burgarime romana mai civilisata, si mai cu putere. — Earu dela esselentia s'a amu dori, ca convingenduse despre ne'nfrangivera voia a noastra si ceea ce e nemiscata ca muntii si stancele pe care leamu botezatu cu sangele credintei nostre catra inaltulu tron, s'a se indure prin vadia si pusatiunea cea nalta ce o possede la locurile cuviintioase, — dandusi mana cu cel'laltu archiereu din Blasiu in scopulu

acesta, a ne midiloci concessiunea pentru gimnasiu: ca atunci vomu fi convinsi ca au fostu adeverata dis'a esselentiei sale, cumea va s'a arate natiunei, ca nici unu episcop gr. resariteanu nu au facutu atata pentru cultura, catu va face esselentia s'a, nunumai, ei numele esselentiei sale ilu vomu pretiui, si va remane ea unulu dintre cei din tei binefacatori totdeauna stimatu, nestersu din inimile noastre a tuturor romanilor.

Blasiu, 16/18. Optobre 1853. Voindu a correspunde dorintie publicului, si a intempina dupa putintia, aduncu simtita lipsa, in privintia cartiloru romanesci tiparite, mai vertosu a celoru scolare, — am tradusu din limb'a germana unu „Extractu din geografia universale“ dupa autorele Dr. E. H. A. Burger, carele s'a tiparitu, si se afla de vendiare in tipografia de aici. Pretiulu unui esemplariu legatu e 12 cr. era nelegatu 10 cr. m. c. — Mai incolo am eluerstu unu manuale de istoria naturale — tote trele Imperatiile, adica: animare, vegetatoria, si minerale — carele pote sierbi pentru scolele poporali si primele clasi infragimnasiale. Acesta inca se va pune numai decatu subtu tipariu, deca tipografia se va pote asecura de unu numeru de prenumeranti, incatu se i-se re'ntorca spesele tiparirii cu pucina recompensa. Deci prin acesta suntu rugati DD. protopopi, invetiatori romani, si alti onoratori, carii voru ave necessitate de acestu opu, se se adreseze catra subcrisulu, seu catra directiunea tipografiei locali, insemnandu camu de cate esemplare aru ave deubuintia pentru sine si aloru sei; ca asia tipografia calculandusi spesele sale, si allaturandule cu prenumeratiunea, se se pota apuea de lucru. Pretiulu va fi, socotiundu 3 cr. m. c. de cola, fara legatura. Opulu va costa camu din 9—10 cole tiparite pe chartia frumosa. Esindu de subt tipariu, se va insciintia de locu on. publicu, totu pe asta cale; si pe lunga tramiterea pretiului, seu garantia (chizesia) secura, se voru espedui esemplare cerute. — In tiparire se va tione ortografia, carea s'a urmatu, si se urmédia in scolele Blasiului; precumu si de catra cea mai mare parte a literatiloru romani, in organulu publicu „Gazeta Transilvaniei, si cu carea e tiparita si insciintierea presente. Geografia se afla introdusa in gimnasie la recomandarea inn. ministeriu nefiindu inca reprobata.

(Dupa cumu ne informaramu mai din tote programele gimnasiiloru austriace, Burgeru e si introdusu pene astadi in cele mai multe din acele. Atata scimu ca editiunea 1. alui Beringer e reprobata, inae ca Burgeru se fie casatu nu i putemu combina comendarea cu casa-rea lui, n. p.)

Simeone Mihalli, Prof. in gimn. Blasiului.

Brasiovu, 6. Noembre n. Tirgulu Brasiovului ce tienu intréga septaman'a trecuta essi forte slabu, vendietori multi si cumparatori pucini. Lips'a baniloru si general'a ingrijire atatu a manufacturiloru catu si a negutiatoriloru, carii le esportéza produptele alora in tierile danubiane, suntu caus'a cea mai pipaita a amortitei acestei stari; si dupa opiniunea generala e frica forte mare, ca, tienendu indelungu cert'a resboinica ruso-turcesca, seu devenindu prin nepasarea altora Tierile danubiene sub stapanirea rusésca, negutiulu Ardealului se va tiermuri in leuntrulu lui si cetatile comerciale precumu e si Brasiovulu voru deveni la sonda orasielorulu; si mesariasii voru trebui se móra de fôme din cauza ca nu voru ave sasi venda manufacturile, de care pene acumu erau pline cetatile Principatelor, incatu si strade si luara numire de brasioveuia. Déca va tione indelungu acesta stare molipsitoare, nu se pote pune pretiu nici la dau'a ce o va ave statulu nostru din fatal'a sorte a Ppatelorulu, care se potu numi. ca suntu si au fostu emporiulu si depositoriulu industriei tierrei nostre, ceea ce se vede prea vederatu din datele statistice ale Ppatelorulu. Sera, attamen parsimonia est, et in fundo. — Dies amici non amat perdi. —

